

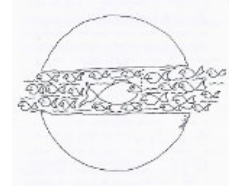
Geloven: Privé? Openbaar?

Efeziërs 5: 1 en 2

Laatdienst 4 oktober 2015

Voorganger: Ferdinand van Melle

Serie: Geloven anno nu

Weest dan schouwspelers van God
als zijn geliefde kinderen
En wandel in die liefde
zoals ook Christus u heeft liefgehad
en zich voor ons heeft opgeofferd.

Inleiding jaarthema en voor deze zondag.

Vandaag de eerste viering van dit komende jaar, waar door het voorbereidingsgroepje als jaarthema is bedacht: levensvragen. Niet niks!

Hoe kwamen ze daarop? Onze snel veranderende samenleving roept voortdurend waar nieuwe levensvragen op, terwijl we nog bezig waren met de vorige. Wat eerder enige zekerheid gaf lijkt op drift: gedeelde waarden, geloof, samenhang in onze cultuur, een digitaal vooruitsnellende wereld, die in Europa steeds meer seculier lijkt te worden. Dat roept veel vragen op, vaak ethisch van aard. Over geld, over bezit, over vluchtelingen, over zorg, over politiek, over schuld en vergelding, over verantwoord handelen. Elke maand zal een van die actuele levensvragen centraal staan.

Maar let wel: de Laatdiensten zijn geen discussieforum, geen lezingencircuit, geen symposium, geen speakersplatform. Wat dan wel? Wat is het eigene? We proberen deze vragen liturgisch en beeldend tot leven te brengen en ons er zo mee te verhouden. Dat is een ander niveau, waarin oneindig meer meeklinkt dan ratio en bewijslast. Het is anders dan statements maken, dingen beweren. Maar we doen dat hier voorzichtig tastend, zingend, biddend, vanuit verschillende religieuze tradities, stilzijdend en samen zoekend naar het geheim van het leven, dat we vermoeden te mogen naderen in contact met onze eigen geloofstradities voor zover wij ons daarin thuis weten, met eigentijds zicht op Bijbelverhalen en doorleefde liturgische expressie rond schrift en tafel.

Vandaag dus de eerste levensvraag: hoort geloof thuis in de private sfeer of in het publieke domein? Kort gezegd: mag je alleen geloven achter je eigen voordeur en moet je in het openbaar je mond houden? We gaan zingend, uitbeeldend en vertellend in op de vraag of en hoe je privé en openbaar iets van het geheim dat ons verwondert kunt delen met jezelf door het al of niet te durven delen met anderen midden in de werkelijkheid van vandaag.

Overweging

De vraag van vandaag of je je twijfelend geloof onder de pet moet houden, of dat het juist opdracht is het zoals een oud lied triomfalistisch zint: roept uit aan alle stranden, dat evangeliewoord! Die vraag overwegend slaat de weegschaal bij mij niet uit naar deze of gene kant. In onze voorbereidingsgroep kwamen we al spoedig bij een punt dat we soms het gevoel hebben iets te moeten doen of zeggen, maar dat er angst is en weerstand om dat te durven. Misschien is dan een andere ingang naar de vraag helpend: Wijlen Rector Tom Naastepad heeft een mooie vertaling gemaakt van de Efesetekst van Paulus. De apostel heeft een andere ingang, boeiend genoeg om kort bij stil te staan. Hij schrijft: weest dan schouwspeler van God als zijn geliefde kinderen. Schouwspeler, toneelspeler, mimète in het Grieks, waar ons woord mime vandaan komt. Mime zagen we net, uitgebeeld werd toenadering, zoeken, verwijdering, angst, opengaan naar elkaar. En de persoonlijke verhalen vertelden eerlijk over hoe je vanuit je gelovig geweten soms iets wilt maar dat angst blokkeert en hoe je daar soms ook doorheen kunt breken.

Het beeld van de schouwspeler heeft meerdere kanten. Een schouwspeler treedt op, acteert, laat iets zien, doet iets, acteur heeft met actie te maken. Doen. Elke filmopname begint zo: actie!

Maar direct heb ik een vraag: die acteur doet een rol, speelt iets, wat niet van hem of haar is, maar wat is opgegeven, een script. Niet zelf bedacht. Betekent dat dat we opgeroepen worden toneelspelers te worden in rollen die ons misschien wel niet zoals dat heet 'op het lijf staan geschreven'? Worden we dan niet namaakmensen? Zijn we dan niet onszelf en spelen we een ander? Toch spelen we dagelijks rollen: moeder, kind, schoonmaker, minnaar, schrijver, luisteraar doener... Doen we dat niet van harte dan vallen we al gauw door de mand...

De Duitse theoloog en verzetsheld Dietrich Bonhoeffer heeft een prachtig boek geschreven over de Bergrede, met de nieuwe radicale ethiek van Jezus, Bonhoeffer gaf zijn boek de titel *Nachfolge*, vertaald als *Navolging*. Schouwspeler.

Ook hij vraagt zich dan af: maar als je Jezus nadoet, zit je dan niet weer onder een nieuwe wet of nieuwe kerkelijke dwang? Een loodzwaar juk dat niet te tillen is? Hij schrijft dan: nee, navolging van Jezus geeft juist barmhartige

bevrijding van menselijke instellingen en wetmatigheden, psychologische en sociologische wetten. Niet dat die niet bestaan, ze zijn wetmatigheden die meetellen. Maar als dat het enig tellende is zijn het keiharde jukken, die je ontslaan van verantwoordelijkheid en je tot slaaf maken van je brein je hartstochten, je woede. Alles genetisch bepaald.

Maar als je navolging van de Eeuwige beproeft dan mag je je eigenheid inzetten om de rol van je leven te spelen! Je komt al zoekend en vindend je onder het zachte juk. Dat je vrijwillig draagt en wat jou dan ook draagt!

Mimètès. schouwspeler. In de middeleeuwen was er Tomas à Kempis, die Navolging van Christus schreef, De Imitatio Christi, als een wat hij noemde moderne devotie, tegen de stroom van de tijd in schouwspeler zijn. Een voorbeeld was ook ooit Franciscus van Assisi, vandaag is het Franciscusdag vanwege zijn dierenliefde ook dierendag – in die volgorde!- en de paus die zijn naam draagt speelt de rol van Franciscus en ook van Christus in eenvoud en confrontatie levensecht!

Schouwspeler. Valt dat te leren? Je eigen te maken? Ja. Op momenten van hier bijvoorbeeld, in stilte en luisteren, in gezang in gebed, in de natuur, in je openstellen, even kwetsbaar worden. Of in de ongelofelijke rijkdom van muzikale klanken, of in de kracht van de ontmoeting die ons kan troosten, kan ondersteunen, kan dragen, samen kan doen lachen en huilen. En het feest elkaar brood en wijn aan te reiken en je samen kinderen van God te weten. Dan kan er iets loskomen dat de ziel verrijkt. Het helpt overleven, het roept soms tot zwijgen, (soms is de toneelspeler weer even terug achter de coulissen) soms motiveert dat tot actie, helpen van vluchtelingen, meelopen in de klimaatloop, het stemt soms stil, soms roept het op tot protest, dat begint bij luisteren en gelovig vermoeden dat we gekend en geliefd zijn, dat we op het toneel van de wereld er toe doen als Gods geliefde kinderen. Weest dan navolgers, schouwspelers tegen de stroom in, of met de woorden van het lied: Het water zal stenen breken!

De tafel

We reiken naar het geheim van God
Maar de Eeuwige reikt ook naar ons
in brood en wijn is de Eeuwige nabij

Jezus vierde de paasmaaltijd met zijn vrienden en vriendinnen. Hij wist dat zijn leven gevaar liep en men hem wilde ombrengen. Toen heeft hij gezegd: als jullie eten van dit brood en drinken uit deze beker, denk dan aan mij. In die gedachtenis nemen wij de rol op ons om ons verbonden te weten met allen wereldwijd die vrezen voor hun leven, zoeken naar zin, hopen op vrede, verlangen naar liefde en geborgenheid.

Daarom breken wij in verbondenheid met Jezus, de mens van God,
de mensenzoon het lichaam van Christus, dit brood uit de hemel
en drinken wij in verbondenheid de wijn van Gods koninkrijk

Komt want de tafel is gereed. Welkom aan de tafel van verzoening!

Slotgebed

Goede God gij zijt ons nabij
in brood en wijn
door u zijn wij gevoed
door u geliefd
wij danken u

amen

U Eeuwige zegen ons
Doe uw aanschijn over ons lichten
Eeuwige laat uw aangezicht over ons opgaan
En geef ons uw vrede